

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบการวางแผนทรัพยากรขององค์กร (Enterprise Resource Planning -- ERP) เป็นเทคโนโลยีล่าสุดของระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการผลิตและการดำเนินงาน ซึ่งระบบ ERP พัฒนามาจากระบบ MRP II โดยเมื่อต้นทศวรรษ 1960 ได้มีการเปิดตัวซอฟต์แวร์การวางแผนความต้องการวัสดุ (Material Requirement Planning -- MRP) ที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อช่วยลดระดับสินค้าคงคลัง ซึ่งนับเป็นก้าวแรกของการจัดการสารสนเทศอย่างเป็นระบบ (Systematizing Information Flow) ต่อมาในช่วงทศวรรษ 1980 ก็ได้มีการพัฒนาความสามารถของระบบ MRP โดยรวมการควบคุมด้านการเงิน (Financial Control) การวางแผนการผลิต (Master Production Scheduling) และ การวางแผนกำลังการผลิต (Capacity Planning) เข้าไว้ในระบบเพื่อใช้ในการวางแผนทรัพยากรการผลิต หรือที่รู้จักกันในนามของ MRP II อย่างไรก็ตาม ทั้ง MRP และ MRP II เป็นรูปแบบของสารสนเทศด้านการบริหารการผลิต (Production Information System) โดยอาศัยสารสนเทศจากภายในองค์กรเท่านั้น ซึ่งภายหลังในช่วงทศวรรษ 1990 ได้มีการพัฒนาสู่ระบบ Enterprise Resource Planning (ERP) เพื่อวางแผนทรัพยากรองค์กร โดยขยายครอบคลุมถึงระบบการวางแผน (Planning System) ที่รวมเอาทุกๆ ส่วนในองค์กรทั้งหมด ตั้งแต่รายงานบริหาร การตลาด การขาย การกระจายสินค้า ทรัพยากรบุคคล ตลอดจนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยสิ่งที่ได้จากระบบ ERP คือ องค์กรสามารถปรับตัวตามความต้องการของลูกค้าและคู่ค้าได้อย่างดี

ในปัจจุบันด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ทำให้องค์กรจำนวนมากต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้การลงทุนในระบบ ERP กลายเป็นกลยุทธ์หนึ่งขององค์กรจำนวนมาก เพราะระบบ ERP ช่วยให้บริษัทสามารถก้าวทันขอบเขตของการบริหารงานที่เคยจำกัดแค่ในองค์กรของตน ไปสู่การบริหารคู่ค้าทางธุรกิจและลูกค้าอย่างครบวงจร โดยอาศัยเทคโนโลยีทางการสื่อสารโทรคมนาคมในการเชื่อมต่อกับคู่ค้าและลูกค้าอย่างเรียลไทม์ (Real Time) เสมือนเป็นบริษัทเดียวกัน

ระบบ ERP เป็นระบบที่เป็นมาตรฐาน มีขนาดใหญ่ และมีความซับซ้อนมาก ทำให้การปรับปรุงระบบ ERP ให้สอดคล้องกับระบบงาน หรือความต้องการที่เป็นอยู่ของแต่ละองค์กรเป็นเรื่องยาก เพราะมีความเสี่ยงที่ว่าหากมีการปรับปรุงระบบอาจทำให้มีผลกระทบต่อระบบย่อยอื่นๆ ทำให้การทำงานบางคำสั่งผิดพลาด หรือบางคำสั่งอาจไม่สนองตอบการปฏิบัติงานได้ ดังนั้น

เพื่อให้การนำระบบ ERP มาใช้ในองค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเต็มที่ องค์กรจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการใหม่ทั่วทั้งองค์กร (Business Process Re-engineering -- BPR) รวมทั้งการปรับปรุงโครงสร้างการทำงาน และโครงสร้างขององค์กรเพื่อให้สอดคล้องกัน โดยคำนึงถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology -- IT)

งานวิจัยนี้จึงมุ่งความสนใจไปที่ การปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานทั่วทั้งองค์กร อันเนื่องมาจากการใช้ระบบ ERP ในมุมมองของนักบัญชีบริหาร ซึ่งจำเป็นที่จะต้องทราบถึงผลกระทบของการใช้ระบบ ERP ที่อาจมีต่อการเปลี่ยนแปลงในเทคนิคบัญชีบริหารในด้านต่างๆ คือ ด้านระบบต้นทุน ด้านการวางแผนและควบคุม ด้านการตัดสินใจ ด้านการวัดผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้ให้นักบัญชีบริหารได้ตระหนักถึงบทบาทของตนที่จะต้องเปลี่ยนแปลงไป และปรับตัวให้พร้อมรับมือต่อกระบวนการทำงานที่อาจซับซ้อนมากขึ้น และเพื่อให้ นักบัญชีบริหารสามารถเป็นส่วนหนึ่งของตัวผลักดันประสิทธิภาพขององค์กรไปสู่การเป็นองค์กรที่มีศักยภาพสูงสุดจากการใช้ระบบ ERP ได้อย่างสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

โครงการวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาถึง

1. การเปลี่ยนแปลงเทคนิคบัญชีบริหารภายหลังการใช้ระบบ Enterprise Resource Planning (ERP) ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 1.1. ระบบต้นทุน (Cost Management System)
 - 1.2. การวางแผนและควบคุม (Planning & Control)
 - 1.3. การตัดสินใจ (Decision Making)
 - 1.4. การวัดผลปฏิบัติงาน (Performance Evaluation)
2. ระดับประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ระบบ ERP จัดทำเทคนิคบัญชีบริหารซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงภายหลังการนำระบบ ERP มาใช้

ปัญหานำวิจัย

ในปัจจุบันระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความก้าวหน้ามากที่สุด เป็นที่รู้จักกันในรูปแบบของระบบการวางแผนทรัพยากรทางธุรกิจขององค์กรโดยรวม (Enterprise Resource Planning Systems -- ERPs) โดยมีจำนวนผู้นำระบบดังกล่าวมาใช้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่การศึกษาเพื่อทราบถึงผลกระทบจากการใช้ระบบใหม่ดังกล่าว ที่เกิดขึ้นกับการบัญชีบริหารและ การควบคุม รวมถึงผลกระทบต่อการบริหารองค์กร ยังเป็นที่รู้กันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงผลกระทบจากการใช้ระบบ ERP ในด้านผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงเทคนิคบัญชีบริหารที่อาจเกิดขึ้น และในด้านผลประโยชน์ที่ได้จะรับจากการใช้ระบบ ERP

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล
2. การศึกษาผลกระทบจากการใช้ระบบ ERP ในงานวิจัยนี้ มีขอบเขตการวิจัยอยู่เพียงในส่วนของผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งประโยชน์ของการใช้ระบบ ERP ต่อ "เทคนิคการบัญชีบริหาร" เท่านั้น ไม่ครอบคลุมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับการบัญชีบริหาร และนักบัญชีในด้านอื่นๆ
3. เนื่องจากในการวิจัยนี้ มีข้อจำกัดที่สำคัญในการทำวิจัยซึ่งอาจมีผลกระทบต่อ การวิเคราะห์ข้อมูล คือในการกำหนดจำนวนประชากรในการทำวิจัยไม่สามารถใช้รายชื่อบริษัทที่ใช้ระบบ ERP ในประเทศไทยทั้งหมดเป็นประชากรได้ จึงเก็บข้อมูลจากรายชื่อบริษัทที่ใช้ระบบ SAP R/3 และ JDEdwards เพียง 2 ระบบเท่านั้น
4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม พ.ศ. 2546

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. MRPs ย่อมาจาก Material Requirement Planning System หมายถึง "ระบบการวางแผนความต้องการวัตถุดิบ" (วิเชียร เบญจวัฒนาผล, 2546: 74) เพื่อช่วยในการจัดการรายการวัตถุดิบที่ต้องใช้ในการผลิตสินค้าสำเร็จรูป
2. MRPs II ย่อมาจาก Manufacturing Resource Planning System เป็นระบบที่รวมเอาระบบการวางแผนการผลิต และการบริหารระบบงานต่างๆ อันได้แก่ การขาย บัญชี บุคคล การผลิต และสินค้าคงคลัง เข้าด้วยกันทำให้สามารถเชื่อมต่อกับฟังก์ชันงานได้หลากหลายยิ่งขึ้น
3. ERP ย่อมาจาก Enterprise Resource Planning หมายถึง "การวางแผนทรัพยากรทางธุรกิจขององค์กรโดยรวม หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การบริหารเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างสูงสุดของทรัพยากรทางธุรกิจขององค์กร" (บัน, คาซีมะ, 2546: 2)
4. ERP Package เป็น Application Software Package ที่รวมระบบงานหลัก (Module) อันเป็นพื้นฐานของการสร้างระบบ ERP ขององค์กรเข้าเป็นระบบเดียวกัน
5. Module หมายถึง ชุดคำสั่งที่ประกอบขึ้น เพื่อการทำงานหลักในแต่ละแผนก โดยแต่ละโมดูลจะทำงานแยกจากกัน แต่มีการเชื่อมโยงข้อมูลกันระหว่างโมดูล เช่น Financial Accounting Module เป็นชุดคำสั่งที่ใช้ในแผนกบัญชีและการเงิน เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เมื่อนักบัญชีบริหาร ได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับการบัญชีบริหารในด้านระบบต้นทุน การวางแผนและควบคุม ด้านการตัดสินใจ และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กรจากการใช้ระบบ ERP แล้ว จะทำให้นักบัญชีบริหารได้ตระหนักถึง บทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปของตน และสามารถเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในหน้าที่งานของตน เช่น ในด้าน

ความรู้และทักษะในการใช้ระบบ ERP เพื่อคำนวณเทคนิคต่างๆ ทางการบริหาร

2. ทำให้กิจการที่สนใจลงทุนในระบบ ERP ได้ทราบถึงระดับของประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ระบบ ERP ในการจัดทำเทคนิคบัญชีบริหารของบริษัท เพื่อใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการประเมินผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการลงทุนในระบบ ERP
3. ทำให้ทราบเหตุผลที่บริษัทต่างๆ คำนึงถึงก่อนการตัดสินใจลงทุนในระบบ ERP เพื่อช่วยเป็นแนวทางพิจารณาให้แก่บริษัทอื่นๆ ที่กำลังสนใจจะลงทุนในระบบ ERP เช่นกัน
4. ทำให้ทราบถึง Main Modules ในระบบ ERP ที่ได้รับความนิยมและแนวโน้มการลงทุนเพิ่มใน Main Modules อื่นๆ ในอนาคต เพื่อให้บริษัทต่างๆ ได้ทราบประเภทของ Main Modules ที่ได้รับความนิยมทั้งในปัจจุบันและในอนาคตของธุรกิจอื่นๆ เพื่อนำมาพิจารณาความจำเป็นของกิจการตน ประกอบกับลักษณะกระบวนการภายใน ว่าเหมาะสมที่จะขยาย Main Modules ตามธุรกิจอื่นๆ เพื่อคงความสามารถทางการแข่งขันทางการค้าของบริษัทหรือไม่

ลำดับขั้นในการเสนอผลงานวิจัย

ในบทต่อไปจะเป็นการนำเสนอวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิด ERP ระบบ ERP และโปรแกรม ERP สำเร็จรูป จุดกำเนิดและวิวัฒนาการของระบบ ERP ประโยชน์และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้ระบบ ERP รวมถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบัญชีบริหาร คำนิยามของการบัญชีบริหาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการบัญชีบริหาร และการใช้ระบบ ERP

และในบทที่ 3 จะนำเสนอระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนเกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็นที่ใช้ในการแปลข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งจะแสดงการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวในบทที่ 4 และในบทที่ 5 จะเป็นการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ